

СТАНОВИЩЕ

от д-р Златоели Атанасова Дучева, доцент във Факултет „Техника и технологии“ –
Ямбол, Тракийски университет – Стара Загора

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование *1. Педагогически науки*

професионално направление *Педагогика на обучението по*

докторска програма *Методика на обучението по информационни технологии*

Автор: *Вера Петкова Шопова*

Тема: *Използване на информационни технологии за реализация на междупредметни връзки в обучението по природни науки в прогимназията*

Научен ръководител: *проф. д-р Коста Андреев Гъров – Факултет по математика и информатика, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“*

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-2451 от 15.12.2023г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *Използване на информационни технологии за реализация на междупредметни връзки в обучението по природни науки в прогимназията* за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование *1. Педагогически науки*, професионално направление *Педагогика на обучението по...*, докторска програма *Методика на обучението по информационни технологии*.

Автор на дисертационния труд е *Вера Петкова Шопова* – докторант в редовна форма на обучение към катедра Методика на обучението по информационни технологии с научен ръководител *проф. д-р Коста Андреев Гъров – Факултет по математика и информатика, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“*

Представеният от Вера Петкова Шопова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Докторантът е приложил 6 бр. публикации, и 3 забелязани от автора цитирания.

Кратки данни за кандидата:

Докторантът Вера Петкова Шопова е завършила ПУ „П.Хилендарски“, като придобива магистърска степен и квалификация учител по Биология и Химия и втора магистратура Обучение по Информационни технологии в прогимназията. В периода 2002 – 2023г. и досега работи като учител (ОУ „Пенчо Славейков“, с. Белащица, обл. Пловдив) и старши учител (ОУ „Княз Александър I“, гр. Пловдив). В посочения период придобива 5-та (ТрУ Ст. Загора) и 4-та ПКС (СУ „Св. Климент Охридски“, гр. София).

Професионално-биографичните данни дават основание да говорим за професионален път, който е извървян с житейска последователност, отдаденост на преподавателската работа и желание за професионално развитие и усъвършенстване през годините.

Социални умения и компетенции: работата като учител с деца с различен произход и интереси, както и участието в проекти развиват уменията за комуникация и екипност.

2. Актуалност на тематиката

Обоснованата в увода на дисертацията необходимост от интегриране на информационните технологии в обучението по други учебни дисциплини подчертава актуалността на проблема, разработен в дисертационния труд. На преден план са изведени ползите, които носят междупредметните връзки в обучението за подобряване на теоретичната и практическата подготовка на учениците и формиране на интегративни концепции в рамките на отделни предмети.

Актуалността на разглеждания проблем се залага и от парадигмата за компетентностния подход и приложението на педагогически иновации в обучението на подрастващите. С интегрирането на информационни технологии в преподаването и самостоятелната работа на учениците от прогимназиален етап на обучение се посрещат и очакванията на дигиталните поколения учителят да е в крак с новите дигитални технологии, което още веднъж подчертава актуалността на изследвания проблем. В научното изследване ясно е заявена прагматично ориентираната стратегия, търсени са технологични решения по посока интеграция на информационните технологии в обучението по природните науки.

3. Познаване на проблема

Направеният теоретичен анализ на възможностите за използване на ИТ и различните реалности в учебния процес, както и изясняването същността на понятието „междупредметни връзки“ в исторически план и от педагогически аспект, показва добра степен на познаване състоянието на проблема (библиографската справка съдържа 63 литературни източника на кирилица, 38 на латиница, 32 интернет източника, сред които и нормативни документи, отнасящи се до обучението по дисциплините от природо-математическия цикъл и ИТ).

4. Методика на изследването

В търсене на пресечните точки между използването на информационни технологии в обучението и осъществяването на междупредметни връзки в природо-научния цикъл, екологичните проблеми на нашето съвремие и повишаване качеството и ефективността на обучението, докторантът прилага иновативен подход към разработването на интердисциплинарен методически модел и методически инструментариум за реализация на модела.

За всеки етап от предложения интердисциплинарен модел са конкретизирани целите, подходите, методи и стъпките за осъществяването им час и в извънкласната дейност в прогимназиален етап на образованието. Споделени са добри, работещи практики и осъществени

проекти, чрез които е реализиран и апробиран изследователския замисъл. Разработени са критерии и показатели за диагностика на резултатите от педагогическия експеримент.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд представя изследване с актуална и перспективна проблематика и е в обем от 140 стр. основен текст, литература и три приложения от тестове и резултати от изследванията.

При разработване на интердисциплинарния методически модел са изведени на преден план предимствата на интеграцията на учебната програма за насърчаване активното учене и стимулиране на учениците да развият своите метакогнитивни умения, критичното мислене, креативността, комуникативността и сътрудничеството.

Освен ползите за учениците от реализиране на интер- и трансдисциплинарното обучение, докторантът точно и прецизно е посочил позитивите, които то (обучението) ще донесе за педагогическата общност - в концепцията на изследването е обърнато внимание на необходимостта от сформиране на учаща общност от учители, която да се „обучава, самообучава и да споделя практика, като търси съмишленици и помощници“.(стр. 49)

Постановката на изследването, научно-теоретичното проучване на специализираната литература по темата, дизайнът на изследването (целите, задачите, хипотезите, инструментариумът) **като замисъл**, събраният масив изследователски емпирични данни, техният анализ и установените резултати могат да ползват широк кръг интересуващи се: педагогически специалисти в сферата на прогимназиалното образование, специализанти и студенти.

Конструиран е модел, свързан с осъществяването на междупредметни връзки между дисциплините от природния цикъл и информационните технологии, който функционира като система, съдържа относително устойчива конфигурация от елементи със специфични и трайни взаимовръзки между тях. Концептуалната структура на конструираните технологични модели и връзките между отделните компоненти са схематично представени.

Разработените стъпки за описание на интердисциплинарния методически модел и инструментариум за реализиране на модела следва ясна методическа логика и притежават качествата, които да осигурят постигане на набелязаните цели в дисертацията.

Изследователската програма показва взаимосъответната свързаност и логическа организираност на методическия модел и разработените критерии и показатели за диагностика на резултатите от педагогическия експеримент. Проведено е лонгитудно изследване с голям брой ученици, разпределени по равно в контролна и експериментална групи. Положителна характеристика на дисертационния труд откривам в статистическата валидация на основните резултати. Тя е осъществена с подходящи статистически процедури за педагогически изследвания.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Основните резултати от дисертационното изследване са разпространени чрез научната продукция на дисертанта по темата на дисертационния труд. Представена е една самостоятелна статия. Преобладаващата част (пет бр.) от предложените статии и доклади са в съавторство с научния ръководители и други изследователи, като във всички докторантът Вера Шопова е водещ автор, което може да се коментира и като умения за екипна изследователска работа. Статиите отговарят на наукометричните показатели.

Оценявам положително публикациите в научни списания и сборници, три от които са докладвани и на научно-образователни форуми в страната. Това е доказателство за научна и преподавателска заинтересованост и ангажираност на Вера Шопова да обмени дисертационните идеи и резултати с компетентни среди в практиката и науката.

7. Автореферат

Представеният автореферат (в обем 26 стр., справки за: приноси, публикации, цитирания и литература) коректно отразява съдържанието на дисертационния труд. Обективно представя основните акценти от реализираните изследвания в теоретичен и в емпиричен аспект. В конструктивен план отговаря на изискванията за създаване на такъв вид разработка.

8. Препоръки:

Език и стил - в дисертацията се забелязват тавтологии (стр. 33, 34, 53 и др.), грешки и неточно използване на терминологията. Забелязани са изрази като: „Изключително подходящо, според авторите на статията, за приложение в прогимназиален и гимназиален етап.“ (стр. 68)

По мое мнение по-удачно би било обекта, предмета, целите, задачите, както и изследователския инструментариум да се изведат в отделна глава, след първа глава, а не в увода, тъй като те логически следват и са изведени от литературния обзор. Би могло да се направи изследователски тезаурус, с който авторът да уточни смисъла на понятията, които ползва.

Не са описани и обосновани приложените методи за изследване, а само посочени като литература (стр. 110)

Като структура и съотношение на обема между отделните глави на дисертацията, акцентът трябва да е върху изследователската и аналитичната част, от която да се изведат съществени изводи и да се предложи и докаже работещият модел за интегриране на ИТ в обучението.

Към публикационната активност бих направила препоръка да бъде разширена и докторантът да публикува в издания, реферирани в световни бази данни като Scopus и WoS, което би повишило цитируемостта на автора.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Въпреки направените препоръки и забележки, дисертационният труд показва, че докторантът Вера Петкова Шопова притежава теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено в обсъдените дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Вера Петкова Шопова в област на висше образование: Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по....

26.01.2024 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Златоели Дучева